

KernInfo

Informatieblad over KERNEBEWAPENING,
KERNENERGIE en KERNINDUSTRIE
verschijnt 6 keer per jaar
jaargang 5, nummer 3 - december 1997 / januari 1998
ISSN 1384-0002

uitgegeven namens de
Nederlandse Kernstop Coalitie
p/a Herenstraat 9
6701 DG WAGENINGEN

ISSN 1384-0002 jrg 5, nr 3
Inhoud KERNINFO jaargang 5, nummer 3, december 1997 / januari 1998

	pag
Ter Inleiding	1
Non-Proliferatie Verdrag	2
Een één land KernwapenVrije Zone	4
Ere marshalls van het Internationaal Gerechtshof	5
Nuclear waste lands	7
Waarom nucleaire afschrikking een gevaarlijke illusie is	7
Een aanklacht tegen kernwapens	10
"Not Guilty"	12
Eurobom seminar van 15 juni	14
Gevaar kernoorlog nog steeds aanwezig	15
Bommen boven Europa	16
Nucleaire oorlog	16
Subcritische tests	17
De nieuwe kernwapens van de president	17
Gevaarval van Urenco	18

Collectie Stichting Laka
www.laka.org
Gedigitaliseerd 2014

TER INLEIDING

Voor jullie ligt KernInfo nummer 3 van 1997. Het heeft lang geduurd voor er weer een nieuw nummer van KernInfo bij jullie in de bus lag. Dat heeft zo z'n oorzaken gehad. Belangrijkste opont-houd en onderbreking in de verschijningsfrequentie werd veroorzaakt door het Eurobom project.

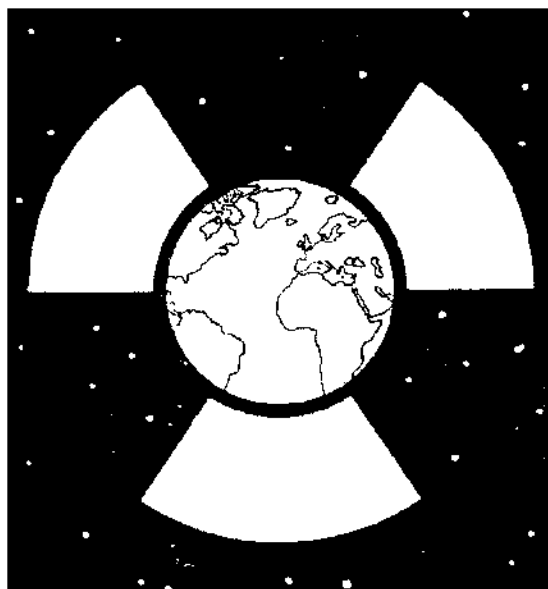
Een andere belangrijke reden voor het zo laat verschijnen van de derde uitgaven van dit jaar ligt in de persoonlijke sfeer. De redactie van dit blad bestaat uit één persoon, veel van de inhoudelijke vulling is ook van mij afkomstig. Dat heb ik met veel plezier gedaan, het belang van geïnformeerd worden en informeren heeft veel bij mij te weeg gebracht en ik hoop dat jullie ook gestimuleerd worden door de inhoud.

Ik heb gemerkt dat in de afgelopen 2 jaar veel energie is gaan zitten in het vullen van KernInfo, energie (en inspiratie) die ik op dit moment ontbeer. Een grenzeloze vermoeidheid heeft mij er toe gedwongen eens na te denken over wat ik nu verder wil. In juli en augustus van dit jaar ben ik bij mijzelf te rade gegaan, en hoewel het mij aan het hart gaat heb ik besloten deze krachttoer (KernInfo) niet verder voort te zetten.

In concreto: dit is het laatste nummer van KernInfo, hierna volgt er geen meer.

Betekent dit nu dat er geen informatie op kernwapen gebied meer is?, Geen informatie over kernenergie? Geen informatie over kernindustrie?

- Kernwapengebied: Tijdens het Eurobom project is een informatieblad "Euronuke Bulletin" uitgegeven dat informatie over kernwapens en Europa bevat. De informatie bestond (en bestaat) uit belangrijke knipsels uit (internationale) kranten en tijdschriften, belangrijke documenten, literatuur verwijzingen en een kroniek van belangrijke gebeurtenissen. Hoewel in het blad meerdere talen aanwezig zijn is het zeer informatief. De informatie heeft vnl. betrekking op Europa en de (nucleaire) militaire poot van het buitenlandsbeleid van de Unie. De informatie is zeer bruikbaar bij gezamenlijke activiteiten op het gebied van kernwapens in Nederland, Europa en de wereld.
- Kernenergie: Hier verdwijnt de Nederlandstalige informatie welke door LAKA in KernInfo werd geplaatst. Een zeer lezenswaardig alternatief, in de Engelse taal, is het WISE News Communiqué. Dit blad informeert over de wereldwijde stand van zaken rond kernenergie en acties daartegen.

- Kernindustrie: Hier voor geldt het zelfde, een goed alternatief is het WISE News Communiqué.

Kortom er is voldoende informatie aanwezig om mee aan de slag te gaan.

In dit laatste nummer aandacht voor Europa, kernwapenvrije zones, de bedreiging die nog altijd plutonium heet, Gorleben en het opnieuw opduiken van afval export.

Dat er overigens geen "Peaceful Atom" bestaat laat het volgende voorval zien: Het bezoek van Premier Jiang Zemin van China aan de VS. In ruil voor kerncentrales en nucleaire technologie, ziet China af van het leveren van C801 en C802 kruisraketten en andere rakettechnologie aan Iran. Verder laat Jiang zich ontvallen dat "democratie en mensenrechten relatieve concepten zijn en niet absoluut en algemeen toepasbaar zijn." Misschien ga ik wat kort door de bocht, maar eerdere schrijvers hebben al eens aan gegeven dat nucleaire technologie leiden tot een militarisering en ontmenselijking van de, globale, samenleving. Robert Jungk's "de atoomstaat" blijft wat dat betreft zeer lezenswaardig.

Voortbestaan

KernInfo houdt met dit nummer op te bestaan. Ik denk, samen met Karel Koster van AMOK, dat de lezers van KernInfo zeker baat hebben bij de informatie van het Euronuke Bulletin. Daarom krijgen de lezers van KernInfo nu het "Euronuke Bulletin" toegestuurd. Indien je geen toezending van Euronuke Bulletin op prijs stelt laat dit dan weten aan: KernInfo, p/a Herenstraat 9, 6701 DG Wageningen.

Betalingen

Nu eens geen aanmoediging tot betalen, eerder een aanmoediging met de aangereikte gegevens te werken en je te weer blijven stellen

tegen het nucleair geweld.

Neem en lees!

Dirk Jan Dullemond

NON-PROLIFERATIE VERDRAG

In 1995 werd het Non-Proliferatie Verdrag (NPV) voor "eeuwig" verlengd. Onderdeel van de verlenging was een document waarin de voorbereidingsconferenties voor de toetsingsconferenties, die elke 5 jaar worden gehouden, een voornamende plaats in namen. Het document, met een set van "Principes en Doelstellingen" (Principles and Objectives, P&O) specificeerde een actieprogramma waar in ondermeer: "de vast besloten wil van de kernwapenlanden om systematische en vooruitstrevende inspanningen om wereldwijd kernwapens terug te dringen, met als uiteindelijk doel van eliminatie van deze wapens en door alle landen van algemene en gehele ontwapening onder strikte en effectieve internationale controle". Na 1995 zijn nog acht landen toegetreten tot het NPV, daarmee is het totaal op 186 landen gebracht. Daarvan deden 149 mee op de afgelopen voorbereidingsconferentie (prepcom).

Niets nieuws

Het verbeterde toetsingsproces houdt in dat in de drie jaar voorafgaand aan de vijfjaarlijkse toetsingsconferentie prepcom's worden gehouden waarin meer ruimte is voor inhoudelijke discussie. De Prepcom van 7 tot 18 april (1997) in New York, is de eerste na de permanente verlenging van het NPV in 1995 en de eerste in het nieuwe toetsingsproces. Er was ruimte voor een algemeen debat, met 38 toespraken, en drie debatten in verschillende "clusters": nucleaire ontwapening (met non-proliferatie, kernwapenvrije zones en veiligheidsgaranties), veiligheidsmaatregelen en vreedzaam gebruik van kernenergie. In de 10 dagen ontstond een verklaring met eigenlijk niets anders dan een herbevestiging van de P&O. Een lijst met specifieke voorstellen van delegaties voor toekomstig overleg met de opmerking dat toekomstige prepcom's daar niet door gebonden zijn.

Slotverklaring

Het Prepcom rapport meldde eerst dat de volgende Prepcom in 1998 speciale aandacht zou geven aan veiligheidsgaranties, de resolutie uit 1995 gericht op toetreding van Israël en de verdringen op het gebied van onderhandelingen over het verbieden van splijtstofproductie (bedoeld wordt voor militair gebruik). Mexico stond, naar aanleiding van de adviserende uitspraak van het Internationaal Gerechtshof (1996), er op de toevoeging van nucleaire ontwapening op deze lijst. De kernwapenlanden weigerden echter om nucleaire ontwapening meer aandacht te geven dan de toegewezen cluster. Het resultaat was dat de lijst van drie aandachtspunten niet werd toegevoegd en dat de Finse voorzitter, Pasi Patokallio, eenzijdig verklaarde dat de drie punten op de volgende Prepcom zouden worden behandeld. Er was geen oppositie tegen deze oplossing. Mexico liet echter haar reserves registreren.

Menigeen was verwonderd over het standpunt van Mexico, velen hebben echter de verklaring van Mexico voor het Internationaal Gerechtshof vergeten. Daar stelde Mexico dat als nucleaire ontwapening verplichtingen onder het NPV niet zouden worden na gekomen "wij ons genoodzaakt zien onze deelname aan het verdrag te herzien". De waarschuwing van Mexico luidde: "als land zijn wij onder geen enkele omstandigheid bereid een monopoly op het bezit van kernwapens of de modernisering daarvan te accepteren door proeven waarvan wij de legaliteit eerbiedig ter discussie stellen."

Het resultaat waar wel overeenkomst over kon worden bereikt noemt de volgende elementen:

- Het benadrukt het belang van het bereiken van het universeel zijn van het verdrag (noot D.J.: bedoeld wordt dat iedereen mee doet); en benadrukt nogmaals het belang van het voorkomen van proliferatie van kernwapens.
- Het benadrukt het belang van het zo spoedig mogelijk van kracht worden van het Algeheel verbod op kernproeven (CTBT); roept op tot het spoedige beginnen van onderhandelingen en het zo spoedig mogelijk afronden van die onderhandelingen over een verbod op de productie van splijtbaarmateriaal; erkent de voortgang gemaakt door de VS. en Rusland bij het START-proces en herbevestigt de verplichting van de kernwapenlanden van systematische en vooruitstrevende inspanningen om wereldwijd kernwapens terug te dringen met het uiteindelijkdoel van eliminatie van deze wapens en de verplichting van alle landen voor het bereiken van algehele ontwapening onder strikte internationale controle.

- Verwelkomt de verspreiding van KernwapenVrije Zones en roept op tot stappen om deze om te vormen tot internationaal bindende instrumenten en roept op tot veiligheidsgaranties aan niet-kernwapenlanden binnen zo'n verdrag tegen het gebruik en de dreiging van kernwapens. Geen melding wordt gemaakt van het initiatief om in Centraal Azië een KernwapenVrije Zone te vormen, net zo min word de bijdrage van Wit-Rusland genoemd om een KernwapenVrije Zone in centraal en Oost Europa op te zetten.
- Verwelkomt de versterking van het veiligheidssysteem van het Internationaal Atoom Energie Agentschap (IAEA) en herbevestigd de IAEA als hoeder van het veiligheidssysteem. Verder wordt het onvervreemdbaar recht op het vreedzaamgebruik van het atoom erkend en benadrukt dat aanvallen op installaties voor vreedzame benutting van kernenergie het veiligheidssysteem in duigen doet vallen.

Politieke dynamiek

De voortdurend spanning tussen kernwapenlanden en niet-kernwapenlanden wordt o.a. geïllustreerd door het Iers-Amerikaanse dispuut. Terwijl Ierland waardering uitsprak voor het ontwapeningsproces drong het er op aan dat de uitspraak van het Internationaal Gerechtshof niet moest worden genegerd. Daarnaast haalde Ierland het rapport van de Canberra Commissie aan waarin wordt opgeroepen tot onmiddellijke en ondubbelzinnige eliminatie van kernwapens, de resolutie van het Europees parlement van 13 maart welke aandringt op het begin van onderhandelingen in 1997 over afschaffing van kernwapens, het programma van actie van een groep van 28 landen met een oproep tot eliminatie van kernwapens en een model kernwapenconventie¹. Volgens Ierland zou het honoreren van deze oproepen door de kernwapenlanden een signaal afgeven dat aangeeft dat het die landen menens is met nucleaire ontwapening.

De VS. antwoorden dat de niet-kernwapenlanden soms te snel de "historische voortuitgang" van nucleaire ontwapening vergaten en realistisch moesten zijn met betrekking tot de voortgang van dit proces op kortere termijn. Voortgang kon alleen stap voor stap worden gemaakt als zorgvuldig stabiliteit in stand werd gehouden en verificatie en af dwang verzekerd waren. Het Canberra rapport mocht dan veel belovend zijn, het kon de kernwa-

penlanden echter niet worden opgedrongen. Nucleaire ontwapening kon niet op bevel worden uitgevoerd, maar alleen tot stand komen als uitvloeisel van conventionele ontwapening en regionale stabiliteit. Dat betekende niet dat niet-kernwapenlanden geen rol speelden bij het implementeren van artikel VI van het NPV, maar dat iedereen moest helpen om regionale stabiliteit te bevorderen zodat regionale ontwapening mogelijk werd.

Bovenstaande werd voorafgegaan door te onderstrepen hoe het land met ontwapening bezig was: "De Verenigde Staten hebben al ongeveer 10.000 strategische en niet-strategische kernkoppen geëlimineerd en zullen doorgaan dat op een veilige en effectieve snelheid. Op dit moment hebben de VS. t.o.v. haar top Koude Oorlog nucleaire voorraad al 90 procent van haar niet-strategische en 47 procent van haar strategische nucleaire voorraad verminderd. Daarboven hebben de VS. eenzijdig 225 metrische tonnen aan splijtbaar materiaal uit haar nucleaire voorraad verwijderd en vrijwillig aangeboden om dit overschot onder het IAEA regime te laten vallen. Twaalf ton Hoog verrijkt uranium en Plutonium vallen al onder het IAEA regime." Een factsheet dat aan deze verklaring was gehecht maakte echter duidelijk dat het basis uitgangspunt in het "Nuclear Posture Review"² van de VS. is dat: "nucleaire wapens spelen een rol". Op 12 februari 1997 verklaarde het ministerie van defensie van de VS. voor het Congres: "nucleaire wapens blijven essentieel voor afschrikking van de ergste dreigingen, in realiteit en te voorzien."

Het contrast met betrekking tot de posities van kernwapenlanden en de niet-gebonden landen kwam tot uitdrukking in de bijdragen van de verschillende blokken. Frankrijk, als woordvoerder van de kernwapenlanden, onderstreepte het belang en de tastbaarheid van de bereikte voortgang bij nucleaire ontwapening en, de P&O uit 1995 herhalend, beloofde voort te gaan met "systematische en vooruitstrevende inspanningen". Deze verklaring werd gevolgd door een zin waarin werd verklaard dat "het de verantwoordelijkheid van alle landen is bij te dragen aan internationale ontspanning en het versterken van internationale vrede en veiligheid.". De bijdrage van de niet-gebonden landen riep de Geneefse ontwapeningsconferentie op om voorrang te geven aan een ad hoc committee "om onderhandelingen te beginnen over een gefaseerd programma voor nucleaire ontwapening en de algehele eliminatie van nucleaire wapens binnen een gespe-

Dit model is opgesteld door Laywers' Committee on Nuclear Policy in New York. Het doel is de onderhandelingen te stimuleren.

Nuclear Posture Review: onderzoek naar de noden van de VS. nucleaire strijdkrachten, uit 1994.

cificeerd raamwerk in tijd, inclusief een nucleair wapen verdrag."

Een stevige domper op de inzichtelijkheid van het toetsingsproces is dat deze keer alle discussies in de zogenaamde clusters (ontwapening, safeguards en ...), maar ook de informele consultaties, besloten waren. In het verleden waren enkele gedeelten van deze sessies besloten, met

openbare zittingen waar standpunten werden uitgewisseld. Nu waren alleen de opening, het algemene debat en de eindzitting toegankelijk voor niet-deelnemers aan het NPV, andere organisaties en NGO's. De vergadering besloot wel om in ieder van de voorbereidingsconferenties tijd in te ruimen om NGO's te horen.

Dirk Jan Dullemond

EEN ÉÉN LAND KERNWAPENVRIJE ZONE

In de laatste jaren hebben we een intensivering van het ontstaan van Kernwapenvrije Zones gezien. In de laatste 2 jaar werden met twee nieuwe multilaterale verdragen zones gevestigd: één in Zuid-Oost Azië en de andere welke het gehele Afrikaanse continent omvat. Bestaande Kernwapenvrije Zones in Latijns Amerika en het Caribisch gebied, de Stille Oceaan gevormd door de verdragen van Tlatelolco en Rarotonga zijn zowel kwantitatief als kwalitatief versterkt. Verder zijn er discussies over andere Kernwapenvrije Zones in Centraal Azië, het Midden Oosten en andere regio's.

De verspreiding van Kernwapenvrije Zones is een gevolg van het einde van de Koude Oorlog en het ontstaan van positieve ontwikkelingen in het internationale politieke en veiligheidsklimaat. Deze ontwikkelingen hebben de aantrekkingskracht van Kernwapenvrije Zones als belangrijke veiligheidsmaatregel, welke bijdraagt tot globale en regionale vrede en stabiliteit, versterkt.

In verband met de ontwikkeling van het concept van Kernwapenvrije Zones moet een uitgebreide studie over deze problematiek, onder auspiciën van de Geneefse Ontwapeningsonderhandelingen in overeenstemming met een resolutie van de Algemene Vergadering (van de VN) uit 1974, worden genoemd. Zelfs nu heeft deze studie zijn belang en geldigheid niet verloren. Het eerste principe van deze gezaghebbende studie benadrukt dat Kernwapenvrije Zones "kunnen worden gevormd door groepen van staten, inclusief gehele continenten of grote geografische regio's, maar ook door kleinere groepen van staten en zelfs individuele landen."

De verwijzing naar "individuele landen" als een variant van Kernwapenvrije Zones wordt unaniem erkent in de boven vermelde studie, maar werd niet nagestreefd gedurende het hoogtepunt van de Koude Oorlog en blokpolitiek. In de post Koude Oorlog periode verbreedt en verdiept de kennis over nucleaire zaken, inclusief het belang van Kernwapenvrije Zones. De maximalistische benadering van "alles of niets" wordt vervangen door realiteit en meer flexibiliteit. Een belangrijke ontwikkeling is dat het belang van Kernwapenvrije Zones bestaande uit één land toeneemt. Een vroeg stadium van de ontwikkeling van het Tlatelolco regime laat zien dat zones bestaande uit één land voorlopers kunnen zijn van grotere zones.

Vijf jaar geleden, na de volledige terugtrekking van Sovjet troepen (toen al Russische) van haar grondgebied, verklaarde Mongolië zich zelf een Kernwapenvrije Zone. Dit was de eerste in haar soort, een moedige en innovatieve benadering van het concept van Kernwapenvrije Zones. Door zo te handelen probeerde Mongolië niet alleen haar eigen veiligheid te versterken door politieke middelen, maar maakte haar politiek duidelijk en voorspelbaar voor een gebied dat groter is dan Centraal Europa. Het probeert ook het doel van nucleaire ontwapening op haar eigen wijze te bevorderen en regionale stabiliteit in een gevoelige regio te versterken. Deze politiek van Mongolië werd verwelkomd en openlijk ondersteund door alle vijf de kernwapenstaten, inclusief de twee buurlanden Rusland en China. Het werd ook verwelkomd door de beweging van Niet-gebonden landen welke, in haar bijeenkomst van 1997 in New Delhi, die de Mongoolse stappen gericht op "institutionalisering" van haar status ondersteunde. De toenemende steun laat zien dat het begrip van "enkel land zones" niet alleen politiek mogelijk is, maar ook geaccepteerd wordt.

De zekerheden afgegeven aan Mongolië door de 5 kernwapenstaten in 1993 en 1994, zijn op zichzelf een uitdrukking van politieke ondersteuning van het concept van "enkel land zones". Om aan belang te winnen moeten deze zones niet alleen op unilaterale ondersteuningsverklaringen worden gebaseerd [zeker niet als zij verschillende formuleringen, voorwaarden en reserveringen bevatten], maar ook omdat unilaterale verklaringen, in tegenstelling tot legale verbintenissen, meer gevoelig zijn voor veranderende omstandigheden. Net als andere zones, is een één land zone meer levensvatbaar en geloofwaardig met een duidelijke legale basis waar de rechten en plichten van de partijen bij het verdrag duidelijk gedefinieerd zijn. Het beleid van

Mongolië is er opgericht om haar zone een volledig geaccepteerde te maken met alle bijbehorende verplichtingen en met een zelfde legale status.

Vergeleken met multi-staat zones heeft een één land zone duidelijk voordelen. De geografische omvang van de zone is a-priori gedefinieerd, er is geen behoefte aan moeizame intra-zone onderhandelingen of coördinatie en verificatie- en inspectiemechanismen zijn relatief simpel. Toch moeten zulke zones, naast de kernwapenstaten, de buurlanden zover krijgen dat zij de status van zo'n zone te respecteren, een essentieel onderdeel voor de levensvatbaarheid. Er kunnen moeilijkheden ontstaan als de kandidaat in spé deel uitmaakt van een militaire of defensie alliantie, of als het defensie/veiligheids overeenkomsten heeft met een of meer van haar burens of ander staten. Het is aannemelijk dat een één land zone een duidelijke positie in neemt over de doortocht van kernwapens over haar grondgebied. Een essentieel onderdeel van een één land zone is dat het geen territoriale of grensproblemen heeft met haar burens.

Met betrekking tot de vorm kunnen de verbintenissen, met betrekking tot een één land zone, in één alles omvattend internationaalverdrag worden gevat. Naast de verbintenis van een zone staat, kan zo'n verdrag de rechten en plichten van de omliggende burens en kernwapenstaten waarvan wordt verwacht dat zij de zone respecteren en haar status ondersteunen en niet bijdragen tot enige actie welke de status zou schenden, bevatten.

Van de kernwapenstaten wordt verwacht dat zij negatieve en positieve veiligheidsverklaringen afgeven en van haar burens de verzekering van haar soevereiniteit, onafhankelijkheid en onschendbaarheid van haar grenzen. Voor de geloofwaardigheid van zo'n zone zijn een efficiënt verificatie regime, mechanismen voor de bescherming van civiele nucleaire materialen en installaties, indien aanwezig, en voor consultatie en uitwisseling van informatie noodzakelijk. In het geval van Mongolië, met een bevolkingsdichtheid van ongeveer 1 persoon per vierkante kilometer, is effectieve verificatie van groot belang, evenals andere vraagstukken

als het tegengaan van transport van kernwapens, vroegtijdige aankondiging van nucleaire ongelukken, etc.

Mongolië heeft de 1997 sessie van de Ontwapeningscommissie van Verenigde Naties voorgesteld het concept van één land Kernwapen-Vrije Zones te overdenken en richtlijnen met betrekking tot de principes en modaliteiten voor de creatie aan te nemen, om zo de bestaande praktijk aan te vullen en uit te breiden. Daartoe heeft Mongolië een uitgebreid discussie voorstel (A/CN.10/195) ingediend. De werkgroep onder welke Kernwapen-Vrije Zones valt verklaarde in haar rapport, aangenomen door de Ontwapeningscommissie en toegevoegd aan het rapport van de Commissie, dat "het ontstaan van KernwapenVrije Zones [in andere regio's] als ook één land KernwapenVrije Zones en kernwapenvrije ruimte concepten, de aandacht van de groep hebben getrokken."

KernwapenVrije Zones zijn niet de ultieme veiligheid oplossing. Zij zijn echter uitvoerbare preventieve maatregelen welke non-proliferatie en veiligheidsgaranties bevorderen in een nucleaire wereld. Ze zijn een uitdrukking van oprechte en serieuze inspanningen van staten, één of meerdere, om bij te dragen aan de langzame vermindering en uiteindelijke eliminatie van kernwapens. Zij zijn een waardevolle praktische nucleaire ontwapeningsmaatregel en moeten zo gezien ruimhartig worden ondersteund. Het vestigen van een KernwapenVrije Zone is een meer wenselijke en acceptabel benadering naar veiligheid dan het zoeken van bescherming onder een "nucleaire paraplu". Traditionele of één land zones vertegenwoordigen allen een tastbare bijdrage in de actieve zoektocht naar internationale vrede en veiligheid. Hier binnen moet de rol van een enkel land zone niet worden onderschat.

Ambassadeur J. Enkhsaikhan, permanente vertegenwoordiger voor Mongolië bij de Verenigde Naties.

Vertaling: Dirk Jan Dullemond

Bron: NGO Committee on Disarmament, 777 United Nations Place #3B, New York, NY 10017.

ERE MARSHALS VAN HET INTERNATIONAAL GERECHTSHOF

Na de adviserende uitspraak van het Internationaal Gerechtshof op 8 juli 1996, waar in het algemeen de dreiging met en het gebruik van kernwapens werd verboden, werd het gauw duidelijk: de uitspraak is nutteloos tenzij de (vredes) beweging druk uit oefent op de kernwapenstaten en niet-kernwapenstaten. Een Duits relaas.

Hoewel er een massabeweging bestond in de tachtiger jaren om de kernwapenwedloop te stoppen, zijn de vooruitzichten op een herleving

van zo'n beweging beperkt. Slechts een handvol mensen beseft dat er nog altijd kernbommen in

Duitsland liggen, zelf onder de vredesgroepen die de afname in menskracht overleefden.

Onze regering reageerde niet veelbelovend toen wij hen eraan herinnerden dat de "first strike" politiek voor NAVO kernwapens eenvoudigweg illegaal was en dat algehele nucleaire ontwapening nu op de regeringsagenda moest staan. We ontvingen een brief waarin gesteld werd dat: "de federale regering ziet zich zelf bevestigd in haar houding dat met betrekking tot de dreiging met en het gebruik van kernwapens (...) de regels van redelijkheid en internationaal humanitair recht moeten worden gerespecteerd". Omdat onze groep niet gelooft dat kernbommen gebruikt kunnen worden op een redelijke (of humanitaire) manier en omdat wij geloven dat dit antwoord [van de federale regering] een botte ontkenning is van de geest en van de woorden van de adviserende uitspraak, besloten we tot een actie. We hebben daarbij een goede bondgenoot: onze grondwet gebiedt dat elke inwoner van ons land zorg draagt voor internationale wetgeving. Verder staat internationaal recht hoger dan onze eigen landswetgeving.

Inspecteren

We bedachten dat de eerste stap naar nucleaire ontwapening een inspectie van de kernwapen depots moest zijn. Er zijn tenminste vier luchtmachtbases met meer dan 100 kernbommen in Duitsland: Ramstein, Spangdahlem, Brueggen en Buechel. Ons besluit om Buechel te kiezen als eerste plaats voor inspectie was unaniem: de vliegbasis Buechel is een Duitse vliegbasis waar in geval van oorlog Duitse piloten Amerikaanse kernbommen naar hun doel zullen vliegen en daar afwerpen. In andere woorden: in Buechel overtreed de Duitse regering internationale regelgeving, in een samenzwering met de Amerikaanse regering, die er de voorkeur aan geeft om de Duitse nucleaire ambities te sturen door haar eigen kernwapens uit te lenen.

We kondigden bij de commandant van Buechel aan dat we zijn basis zouden inspecteren, om aan het Internationaal Gerechtshof te kunnen rapporteren of het internationaal recht hier gerespecteerd werd. In onze brief legden wij aan de basiscommandant uit dat onze inspectie hem van vervolging door het Internationaal Gerechtshof zou kunnen vrijwaren, omdat militaire en regeringsmedewerkers internationale wetten niet mogen overtreden op grond van gehoorzaamheid aan landswetgeving of militaire bevelen. Wij besloten die brief met een oproep: "Daarom verwachten wij uw volledig medewerking aan ons werk op grond van bindend internationaal recht."

Buechel

In het weekeinde van 18-20 april bereide een kleine groep van 100 mensen de inspectie voor. De politie hield nerveus onze activiteiten in de gaten, wij hadden publiekelijk aangekondigd dat het onze constitutionele plicht was om de basis te inspecteren, zelfs zonder de toestemming van het militair personeel. In de voorbereidingsfase hadden we een openbare bijeenkomst georganiseerd met een politievertegenwoordiger om hen ook te informeren. Het bleek dat zij niet zo zeer tegen onze doelen waren, maar ze informeerden ons wel dat zij zouden proberen ons van de basis te weren hoewel ze een beetje geagiteerd reageerden op onze argumentatie op grond van het Internationaal recht.

Een laatste poging om de basis te betreden met toestemming van het militair personeel faalde op de zelfde dag, toen wij een delegatie met daar in een gepensioneerd commandant van een kernwapenbasis naar de basis stuurden om toestemming te vragen.

Daarop besloten 22 mensen de volgende morgen de vliegbasis Buechel te betreden tijdens een aangekondigde demonstratie bij de hoofdpoot. Vijf kleine groepen (of inspectie teams) werden gevormd die besloten onafhankelijk op te treden om de kans dat een team de basis op kon komen te vergroten. Uitgezonderd één team werden de teams opgewacht door een sterke politiemacht, ondersteund door helikopters, voor zij er in slaagden over de hekken te klimmen met hun driemeter lange ladders. Eenmaal ontdekt leek het tamelijk hopeloos om het hek te passeren. Een vijfde team vond een andere manier om de basis te betreden: ongezien door de massaal aanwezige bewaking betraden zij de basis door een drainage systeem en slaagden er in 20 minuten rond te lopen en de basis te inspecteren voor zij werden ontdekt. De verwarring die hierdoor werd veroorzaakt bij de politie en militairen leide er toe dat bijna alle inspectieploegen de basis konden betreden. Uiteindelijk betraden 18 mensen de basis, waarvan vier door de hoofdpoot onder de neus van de verraste bewaking. Het meest interessante is nog dat nadat de inspectie teams waren opgepakt en gefouilleerd de politie ontkende dat de inspecteurs waren gearresteerd. Het is mogelijk dat het legale aspect de militairen afschrikt. Het is mogelijk dat het gerecht niet alleen het recht van de militairen om de inspecteurs aan te houden zou onderzoeken, maar ook de regels van het internationaal recht en hoe het leger daarmee omgaat in het geval van nucleaire dreiging. Wij beschouwen dit als een hoopvol teken en dat we aan veelbelovend pad hebben betreden om actief aan internationaal recht te werken. Wij zullen dan ook doorgaan als "ere" marshals van het Internationaal Gerechtshof totdat

kernwapenlanden aan haar opinie gehoorzamen en alle nucleaire wapens ontmanteld hebben.

Onze volgende actie zal in de eerste week van Augustus zijn, ter herdenking van de atombommen op Hiroshima en Nagasaki. Op 9 augustus zullen we een week lange fietstocht bij Buechel beëindigen. De route van de fietstocht zal een aantal belangrijke plaatsen van het Duitse nucleaire complex met elkaar verbinden: de tocht begint bij de kerncentrale van Biblis, langs Ramstein (58 kernbommen) naar onze tweede inspectie van Buechel.

Er hoeft niet aan te worden getwijfeld dat wij nog een lange weg te gaan hebben, maar: samen kunnen wij kunnen we de nucleaire bedreiging van onze planeet bestrijden.

Uwe Painke, Tübingen, Duitsland.

Meer informatie: Gewaltfreie Aktion Atomwaffen Abschaffen, Bebelstr. 24, 70806, Kornwestheim, Duitsland. Telefoon: +49 7154 22026

Vertaling: Dirk Jan Dullemond

NUCLEAR WASTE LANDS

Hoewel de Koude Oorlog voorbij is liggen in de Verenigde Staten nog een slordige 12000 kernkoppen te wachten om ooit eens ingezet te worden, een klein overzichtje.

Op het terrein van Nellis Airforce base in Nevada liggen zo'n slordige 1450 nucleaire wapens, daarmee is Nevada volgens milieugroepen de vierde grootste nucleaire opslagplaats. New Mexico ligt nog altijd op kop met 2850 nucleaire wapens, opgeslagen in ondergrondse bunkers. Daarmee liggen in 't Four Corner gebied (Nevada, New Mexico, Utah en Arizona) zo'n slordige 4300 kernkoppen opgeslagen

De staat Washington is een goede derde, in deze staat ligt de onderzeebootbasis Bangor. Thuishaven voor 1600 Trident nucleaire koppen, waar minstens de helft van de kernkoppen aan boord van Trident onderzeeërs zijn welke

in de oceaan op patrouille zijn.

Op het hoogtepunt van de Koude Oorlog waren ruwweg 24000 kernkoppen gericht op Rusland. Sinds 1990 zijn zo'n 11000 kernkoppen uit bedrijf genomen waardoor 10 Staten (VS) nu nucleair vrij zijn. De staten die nu kernwapenvrij zijn: Alaska, Arkansas, Florida, Hawaii, Kansas, Main, Michigan, New Jersey, New York, en South Carolina.

Bron: e-mail 26 augustus "Nellis is fourth largest Nuclear weapons storage area in U.S.", Matt Kennedy op Nukenet. (n.a.v. Artikel van Mary Manning in Las Vegas Sun)

WAAROM NUCLEAIRE AFSCHRIKKING EEN GEVAARLIJKE ILLUSIE IS

In het januari/februari nummer van "the New Zealand International Review", argumenteerde Ron Smith tegen de groeiende steun voor afschaffing van kernwapens. Met betrekking tot het volgende punt heb ik geen meningsverschil met hem: "Het cruciale punt is de waarde van nucleaire afschrikking in de hedendaagse wereld. Als het nog een waarde heeft, dan moet die waarde af worden gemeten tegen de waarde van een kernwapenvrije wereld.... Wij kunnen de eliminatie van kernwapens niet bediscussiëren zonder nucleaire afschrikking te bediscussiëren."

Wat nu als nucleaire afschrikking geen waarde heeft? Ik wil beargumenteren waarom dit zo is en dat de hele doctrine van nucleaire afschrikking een gevaarlijke illusie is.

Met de bom vliegen

Ik heb twintig jaar bij de Britse Marine (Royal Navy) gediend, van 1962 tot 1982. Als navigator en operator van wapensystemen vloog ik een Buccaneer, een aanvalstraalvliegtuig, voor nucleaire doeleinden, bruikbaar vanaf een vliegdekschip, tussen 1962 en 1972. De daarop volgende vijf jaar in helikopters voor duikboot bestrijding, uitgerust met de WE-177 nucleaire dieptebom. Als een van de vier bemanningen in een Buccaneer squadron waren mijn piloot en ik een doelwit toegewezen uit het NAVO SIOP (Single Integrated Operational Plan) en hadden de opdracht aanvallen

voor te bereiden met een WE-177 thermo-nucleaire bom.

Nucleaire vs. conventionele afschrikking

Nucleaire dieptebommen werden in 1992 buiten gebruik gesteld door de marine. Rond die tijd waren al conventionele anti-duikboot wapens ontwikkeld welke alle voorziene maritieme dreigingen konden neutraliseren. Sterker nog, met betrekking tot de VS. was Ron Smith correct: "Er was niets dat het met kernwapen kon doen dat niet door conventionele wapens kon worden gedaan." Daarom is conventionele afschrikking het militaire

antwoord op de angst dat zonder nucleaire afschrikking "desastreuze oorlogen tussen belangrijke machten waarschijnlijk opnieuw de kop op steken."

Moderne industrie landen zijn in toenemende mate afhankelijk van industriële conglomeraten, de globalisatie van de handel en gevoelig voor de publieke opinie, en daardoor in toenemende mate beperkt in de mogelijkheid om oorlog met elkaar te voeren. Zelfs als dit argument niet wordt geaccepteerd, dan is er nog een fundamenteel logisch bezwaar om op nucleaire afschrikking te vertrouwen. Hoewel het risico van het falen van conventionele afschrikking groter is, zou de schade van een treffen tot de oorlogvoerende partijen beperkt blijven en zou de milieuschade gewoonlijk te herstellen zijn. Wat op het spel staat is, als afschrikking tussen kernwapenlanden faalt, dat niet alleen de oorlogvoerende partijen onder verwoesting en vergiftiging lijden, maar in principe alle levensvormen op deze planeet. Ondertussen zorgt het vasthouden aan kernwapenarsenalen voor een aanmoediging voor verspreiding van dit probleem en hiermee dit onaanvaardbare risico.

De Falkland oorlog

Door mijn laatste aanstelling, als stafofficier bij het oppercommando van de vloot, werkte ik mee aan de ondersteuning van de 24 uren informatie voorziening voor de Britse strijdkrachten in de Falkland oorlog. Ik weet hoe scherp op de snede deze oorlog werd gevochten. Als een Argentijns vliegtuig een van de belangrijke troepentransportschepen had doen zinken voordat de landing geschiedde, zou de mogelijkheid van een Britse terugtocht mogelijk zijn geweest. Wat zou Thatcher gedaan hebben? De Polaris onderzeeboten hebben Galtieri niet afgeschrikt van een invasie. Met een zegen binnen handbereik, staat het nog te bezien of hij een dreigement van Thatchers met een nucleaire aanval op Argentinië zou hebben geloofd. Toch zijn er diverse geruchten dat een Polaris onderzeeboot naar het zuiden is gedirigeerd, daarmee Buenos Aires binnen bereik brengend. Als zij zou hebben gedreigd, dan is mijn inschatting dat hij zeer publiekelijk haar bluffen tentoon zou spreiden en vergenoegd toe zou kijken hoe Reagan haar in bedwang zou proberen te houden. En als laatste toevlucht, is het zeer waarschijnlijk dat de Commandant van een de Polaris ofwel het bevel geweigerd zou hebben uit te voeren of een fictief probleem, en terug zou keren om voor de krijgsraad te moeten verschijnen.

De Golf oorlog

Ik werd sceptischer met betrekking tot nucleaire afschrikking na de val van de Berlijnse muur. Het duurde echter tot de Golf oorlog voor ik uit mijn pro-nucleaire hersenspoeling brak. Als de

eerste voormalig marine commandant met kernwapen ervaring was het nog al traumatisch er tegen uit te komen.

In de aanloop naar de Golf oorlog waar schuwde mijn inlichtingen training mij dat de door de VS. geleide blitzkrieg/strafexpeditie strategie Sadam Hussein het voorwendsel zou verschaffen dat hij nodig had om Israël aan te vallen, een niet-erkende kernwapenstaat. Als daardoor Israël in het conflict zou worden betrokken, zou dit de door de VS. Geleide coalitie kunnen splijten. Zo niet, dan zou hij nog altijd aanzien en steun winnen in de Arabische wereld door de eerste Arabische leider te zijn die Israël weereens aanpakte.

Mijn grootste angst was dat de Iraakse leider voldoende geprovoceerd zou zijn om Israël met chemische wapens op Scuds aan te vallen. Met de kennis van de Duitse ondersteuning bij het ontwerp van chemische wapens, zou Israël's premier Shamir onder grote druk komen te staan om Bagdad met een nucleaire aanval te vergelden. Irak had de beschikking over de beste bunkers die de westerse techniek kon maken, maar zelfs als Saddam niet zou overleven, wat zou er vervolgens kunnen gebeuren? Met Bagdad als radioactieve ruïne zou de hele Arabische wereld furieus tekeer gaan tegen Israël en haar vrienden en zouden er terreur aanslagen in iedere geallieerde hoofdstad zijn, Israël's veiligheid zou voor altijd weg zijn en Rusland zou in het conflict worden betrokken.

De eerste aanval met Scud's trof Tel Aviv in de nacht van 17 januari 1991. Voor de eerste keer werd de op een na belangrijkste stad van een de facto kernwapenland aangevallen en haar hoofdstad bedreigd. Erger nog, de agressor had niet eens kernwapens. De wereld moet er nog altijd achter komen wat Bush aan Shamir heeft moeten beloven om deze aanval, met conventionele explosieven, niet te vergelden. De Israëlische burgerbevolking, met hun gasmaskers op in hun schuilkelders, kwamen tot de ontdekking dat de nucleaire afschrikking niet werkte. Er volgden nog 38 aanvallen met Scud raketten.

Ongeveer tegelijkertijd werd in Groot Brittannië een aanslag gepleegd door de IRA waarbij het Golf oorlog kabinet maar ternauwernood ontsnapte. De aanslag werd gepleegd met een mortier granaat vanuit een busje, blijkbaar werd de IRA niet af geschrokken door de Polaris.

Nucleaire afschrikking en terroristen.

Tot mijn verbazing is de minister van defensie het met mij eens. Op 16 november 1993 stelde hij in een toespraak aan het Centre for Defence Studies van het Kings College in Londen: "... Ik moet zeggen dat het moeilijk is om vertrouwen te hebben dat een bedoelde afschrikking op de manier werkt waarop die

bedoeld is, in de afwezigheid van een gevestigde afschrikkingsrelatie.... Wordt de dreiging opgevat op de manier waarop deze is bedoeld; en kan het mogelijk zijn dat het onvoorspelbare en misschien contra-productieve gevolgen heeft? Categorijsche antwoorden op deze vragen zijn zeer moeilijk te verkrijgen en in hun afwezigheid moet als gevolg het gebruik van afschrikking als basis voor politiek en actie in twijfel worden getrokken... het is moeilijk in te zien dat afschrikking goed werkt tegen proliferators."

Met een "gevestigde afschrikkingsrelatie" bedoelde hij waarschijnlijk de instabiele, irrationele terreur balans tussen 2 schietgrage, paranoïde machtsblokken, ook wel de bekend als de Koude Oorlog. De inherente instabiliteit word aangegeven door de onvermijdelijke strijd om het escalatie overwicht. Het resultaat was meer dan 50.000 kernkoppen, terwijl gezondheidszorg, onderwijs en andere diensten die onderdeel vormen van een beschaafde wereld hier door het gebrek aan geld en middelen aan beide zijden onder leden.

Met het uiteenvallen van de Sovjet Unie en met een oncontroleerbare wapenhandel is het slechts een kwestie van tijd voor terroristen een kernwapen kunnen krijgen. Zij zijn de meest denkbare proliferators, omdat nucleaire chantage de meest ultieme uitdrukking is van megalomanie en terrorisme. Op deze dreiging kan met nucleaire afschrikking niet worden vertrouwd.

Deze nachtmerrie zal versterkt worden zolang de 5 permanente leden van de Veiligheidsraad er opstaan dat "de Bom" hun "veiligheid" garandeert, terwijl het juist het tegengestelde doet en zij dit "privilege" aan andere staten onthouden.

Nucleaire afschrikking en veiligheid

De Falkland Oorlog leerde mij dat het streven naar eenzijdige veiligheid leidt naar onveiligheid, voor anderen als ook voor onszelf. Wat nodig is, is een herwaardering van het begrip veiligheid, een waardering waar dit wordt gezien als veiligheidsnet voor allen en niet een win-verlies spelletje voor militairen waar de oorzaken van een oorlog niet worden opgelost en welke wapenhandel aanzwengelt. Echte veiligheid ligt in een rechtvaardige en duurzame ordening.

"de Bom" bedreigt direct onze veiligheid zowel voor hen die hem bezitten, als voor hen die er door moeten worden geïmponeerd. "de Bom" is het veiligheidsprobleem en niet de oplossing. Dit komt doordat het de grootste dreiging met zich mee brengt: de verspreiding van nucleaire wapens naar

megalomane leiders en terroristen die niet zijn af te schrikken.

Nucleaire afschrikking en democratie

Democratie is gebouwd op verantwoord gebruik van politieke en militaire macht, met leiders die verantwoording moeten afleggen aan de meerderheid van de mensen. Als een land gedwongen wordt om staatsgeweld te gebruiken voor zelfverdediging moeten haar leiders binnen erkende morele en legale grenzen blijven opereren. Nucleaire afschrikking gaat over het dreigen met het meest niets-ontziende geweld wat mogelijk is, niet beperkt door moraal of de wet. Het is daarom een politiek van grote onverantwoordelijkheid en tegengesteld aan democratische waarden.

Daarboven erodeert de democratie in een land dat een nucleaire afschrikkingspolitiek voert door de noodzaak van geheim en sterke controle over de wapens, technologie en het personeel. De geschiedenis van de Britse bom laat zien dat iedere belangrijke beslissing werd genomen zonder dat het hele kabinet daarin werd gekend, laatstaan dat beslissingen werden voorgelegd voor goedkeuring.

Nucleaire chantage door terroristen.

Regel één is dat onder geen beding de dreiging van nucleaire vernietiging moet worden gebruikt tegen hen. Zij zullen nauwelijks onder de indruk zijn omdat zelfs de inzet van kleine nucleaire wapens onacceptabele "onbedoelde" schade zal aanrichten, met als gevolg wereldwijde verontwaardiging. Zij zullen het zelfs appreciëren als dit wordt gedaan, kortom nucleaire wapens zijn onbruikbaar in deze situatie.

Mijn advies zou zijn te handelen als de Franse autoriteiten toen een man in explosieven gewikkeld een schoolklas gijzelde en dreigde zich op te blazen als zijn eisen niet werden ingewilligd. Zij putten hem uit en installeerde tegelijkertijd apparatuur om hem te bespioneren. Op het juiste moment werd hij overvallen en doodgeschoten met een pistool.

De belangrijkste conclusie hier is dat de zekerste weg om nucleaire chantage te vermijden is dat de bom niet als een aanwinst wordt gezien.

Nucleaire wapens zijn "zelf afschrikkend"

Een geluk bij een ongeluk is dat een aspect van nucleaire afschrikking dat wel werkt is dat deze wapens de bezitter afschrikken van inzet. Mijn bewijs hier voor komt opnieuw uit de toespraak van Rifkind op 16 november 1993, hij zij toen:

"... er zijn soms speculaties dat zogenaamde bruikbare nucleaire wapens - met zeer lage explosieve kracht, welke kunnen worden gebruikt bij "chirurgische

aanvallen"- nucleaire afschrikking effectief maken in omstandigheden waar de bestaande wapens zelf afschrikkend zijn."

Hij vervolgde met een waarschuwing tegen een opleving van de opvatting dat er een rol voor hen was, omdat dit:

"... zou onze benadering van het handhaven van stabiliteit in de Europese context ernstig schaad, nog afgezien van onze inspanningen om non-proliferatie en een groter vertrouwen buiten Europa te bevorderen. Dit is een pad waar ik van wens dat geen enkele nucleaire macht dat op gaat."

Helaas sprak hij zijn eigen wijze woorden tegen door steun uit te spreken voor de vervanging van het Polaris systeem door het Trident systeem en meer in het bijzonder door de introductie van Trident-raketten met een enkelvoudige kernkop met laag-explosieve lading. Hij verdedigde dit door te wijzen op het gegeven dat Trident-raketten met 6 100 kiloton kernkoppen geen betrouwbare afschrikking is tegen "bandieten" staat dat de Britse "vitale belangen" bedreigt.

Iedere gezonde potentiële agressor met de neiging om kernwapens te verkrijgen moet Churchill's waarschuwing na het bombardement op Dresden kennen: "De geallieerden riskeren de overname van een geruïneerd land" -en dat was schade van conventionele bombardementen. Zelfs de demonstratieve inzet van een laag-explosieve kernkop (volgens geruchten favoriet bij VS, UK en Franse planners die opzoek zijn naar een rol voor hun arsenalen) zou de wereld op haar kop doen staan.

Er is bewijs dat als een nucleaire macht verliest van een niet nucleaire macht kernwapens nutteloos zijn en zelf-afschrikkend. De VS in Vietnam en Rusland in Afghanistan prefereerden zich terug te trekken boven de inzet van kernwapens.

Gezien het bovenstaande in mijn conclusie dat nucleaire afschrikking een gevaarlijke illusie is.

Van afschrikking naar afschaffing

Op 4 december 1996 legde generaal Lee Butler, voormalig bevelhebber van het US Strategic Command (1992-1994), uit waarom hij de lange moeizame weg van overtuigd voorstander van nucleaire afschrikking naar openlijke voorstander van nucleaire afschaffing moest maken. Hij waarschuwde dat "mogelijkheden verloren gaan omdat belangrijke vragen niet worden gesteld of beantwoord, terwijl achterhaalde routines de Koude Oorlog patronen en denkwijzen voortzetten en dat een nieuwe generatie van acteurs terugkrijgen naar een verkilde wereld waar de belangrijkste opposenten geen betere oplossing vonden voor hun verweven veiligheid, dan zekerde wederzijdse vernietiging."

Als lid van de Canberra Commissie voor de afschaffing van nucleaire wapens, voegde Butler zich bij Veldmaarschalk Lord Carver, opperbevelhebber van de Britse defensie staf tussen 1973-76 door te stellen dat:

"De risico's verbonden aan het behouden van nucleaire arsenalen tot in het oneindige groter waren dan het voordeel toegedicht aan afschrikking... Het einde van de Koude Oorlog heeft een nieuw klimaat voor internationale actie om kernwapens te vernietigen geschapen, een nieuwe kans. Die moet snel worden benut anders gaat deze verloren."

Een eerste voorgestelde stap is het van de alarm fase afhaken van alle nucleaire wapens. Dit "reduceert de kans van een lancering per ongeluk of ongeautoriseerde lancering dramatisch" Nog afgezien van het gegeven dat dit de wereld veel veiliger maakt, zou het de ballon rond nucleaire afschrikking vooreens en voor altijd doorprikken.

Dirk Jan Dullemond

Bron: Rob Green, e-mail 13 april 1997, "Why nuclear Deterrence is a Dangerous Illusion"

Van Nucleaire afschrikking naar afschaffing.

EEN AANKLACHT TEGEN KERNWAPENS

Vrijdag 22 maart 1996 werden drie vrouwen van het vredeskamp "Greenham Common" en twee Nederlandse vrouwen gearresteerd bij de atoomwapenfabriek Aldermaston, waar de kernkoppen voor de nieuwe serie Trident onderzeeërs worden geproduceerd. De aanklacht luidt: "Criminal Damage" (Criminele Schade), aangebracht aan de hekken van het complex.

Nu, ruim een jaar na dato, ben ik op vriendelijk verzoek van de rechtbank vier keer op en neer gereisd naar Engeland. De eerste keer voor een "Direction Hearing", een soort overlegje om in te kunnen schatten hoe lang de rechtszaak in

beslag zou gaan nemen. De keer daarna ging ik helemaal voorbereid op brommen, met tassen vol boeken, studie en kleren. De magistraat besloot echter dat we zoveel schade hadden aangericht,

(ongeveer 120.000 gulden) dat we eigenlijk een juryrechtspraak verdienden.

Een paar maanden later weer een Direction Hearing omdat we van rechtbank waren veranderden. Deze duurde ongeveer 30 minuten en het kwam er op neer dat we elk, aanklager en aangeklaagden, een werkstuk genaamd Skeleton Argument (raamwerk voor het pleiten) moesten insturen met argumenten waarom we vinden dat de wet aan ONZE zijde staat. Daarna nog een Direction Hearing omdat wij, de aangeklaagden, zoveel materiaal hadden ingebracht en niet alles aan de jury voorgelegd mag worden. Deze Direction Hearing, bedoeld om materiaal te schiften en getuige-deskundigen uit te sluiten, liep in de soep omdat de aanklager ons tien minuten voor het begin een stapel belangrijke papieren overhandigde die we al weken tevoren hadden moeten krijgen. De rechter was hier zeer verbolgen over, stelde met ons goedvinden de zaak uit tot twee dagen voor de "echte" rechtszaak en gaf de aanklager een welverdiend standje.

Al dat op en neer gereis heeft tot gevolg gehad dat ik met de vrouwen van Greenham Common veel meer dan anders het geval zou zijn geweest de zaak heb kunnen voorbereiden en nog meer het belang ben gaan inzien van het verzet tegen kernwapens. Gruwelijke foto's van slachtoffers, onderzoeken naar kankerklusters rond de fabriek, effecten van het delven van uranium....

We voeren onze eigen verdediging, die een aanklacht is tegen een bedrijf dat bezig is met voorbereidingen op massamoord. Het knippen van het hekwerk of iets soortgelijks is voor een burger de enige mogelijkheid om de verantwoordelijken voor de rechtbank te dagen.

De aanklacht, Criminal Damage, staat voor "The offence of intentionally or recklessly destroying or damaging any property belonging to another WITHOUT LAWFUL EXCUSE" (het vergrijp van opzettelijk en roekeloos vernielen of beschadigen van bezit dat aan een ander toebehoort zonder geldig reden).

Nou vinden wij dat we wel degelijk een wettig en zeker een moreel excuus hadden. Dat wij niet bij voorbaat kansloos zijn toont de jury uitspraak in de rechtszaak tegen de vier vrouwen die een Hawk vernielden. Om te verhinderen dat deze Hawk aan Indonesië werd geleverd, waar het vliegtuig boven Oost-Timor zou worden ingezet, werd dit vliegtuig vernield. De jury was overtuigd van hun wettig excuus en sprak de vier Ploughshare vrouwen vrij op grond van hun verweer dat ze genocide probeerden te voorkomen.

Ons verweer is gebaseerd op een aantal nationale en internationale wetten en regels plus een overweldigende hoeveelheid nare gegevens

die o.a. aantonen dat: het gebruik van kernwapens genocide is en het delven van uranium en de productie van kernwapens, zacht uitgedrukt, milieu en gezondheid ernstig aantasten.

Ook het gebruik door de Engelsen van wapens met een verarmd-uraniumlaag in de Golfoorlog zullen we tijdens het proces als genocide aan de kaak (proberen te) stellen. Er zijn een aantal getuige-deskundigen die de jury graag zullen informeren over de gruwelijke effecten die deze wapens hebben gehad en nog heel lang zullen hebben.

Een greep uit een aantal wetten die we voor het verweer gebruiken, zeer summier en eenvoudig (wat ze natuurlijk niet zijn) weergegeven:

- * De genocide act 1969 (volkerenmoord): deze wet zegt o.a. dat medeplichtigheid aan, samenzworen, aanzetten tot en het plegen van genocide verboden en strafbaar is en legt uit wat genocide volgens de wet is. De wet is onderdeel van de Britse wetgeving en wint daardoor in ons geval aan kracht.
- * De criminal damage act: soms heb je een wettig excuus iets te beschadigen als je "eerlijk gelooft" dat een bepaald eigendom of persoon of personen onmiddellijke bescherming nodig hebben. Volgens ons is een groot gebied rond Aldermaston met alle bewoners erbij in onmiddellijk en groot gevaar. Een lange lijst ongelukken en bijna-ongelukken in de fabriek ondersteunt dit argument. Een voorbeeld is de verontreiniging van een stuk land na lekkage die ontstond door een overstroming. Het ministerie van defensie heeft dit ongeluk lang verzwegen, ondanks dat er mensen werkten op het bewuste stuk grond. Toen het eindelijk uitkwam hebben de eigenaars, het bedrijf "Blue Circle Cement", een rechtszaak aangespannen tegen de MOD (min. of defence) en gewonnen. Ondertussen hebben de werknemers wel al jaren hun dagelijks boterhammetje op zwaar vervuild & radioactief terrein opgepeuzeld.
- * De criminal law act zegt dat je een klein misdrijf/vergreep mag plegen om iets ergs te voorkomen. Bijvoorbeeld, je mag een ruit van een brandend huis inslaan om de bewoners te redden.
- * Verder zijn er een heleboel internationale wetten, verdragen en regels om het milieu en mensenrechten te beschermen. Deze wetten zijn bekeken door het Internationaal Gerechtshof en leiden vervolgens tot haar adviserende uitspraak van 8 juli 1996 waarin het Hof stelde dat het dreigen met

en het gebruik van kernwapens in het algemeen tegen internationale regels is, het Hof stelde echter ook dat "in het geval dat het uiterste voorbestaan van een staat op het spel staat het geen uitspraak kon doen". Helaas is deze uitspraak niet bindend, de internationale wetgeving zelf is dat wel. We zullen beargumenteren dat wij, van deze wetten wetende al tot de conclusie waren gekomen dat kernwapens in strijd zijn met de internationale wetgeving en dat al deze geleerde rechters tot plusminus dezelfde conclusie komen dat toch een stevige steun in de rug is! Verder is Trident, nucleair paradepaardje van de Britse regering, strijdig met de Non-Proliferatie Verdrag dat immers de verplichting oplegt het nucleaire arsenaal te verkleinen. Verder wordt het niet-verspreidings karakter van het verdrag zwaar aangetast door de Amerikaans-Britse samenwerking, immers het Trident-systeem is een door de VS ontwikkeld nucleairwapensysteem, voorts wisselen de wapen laboratoria van de VS, Engeland (en ook Frankrijk) belangrijke gegevens uit om kernwapens te ontwikkelen. Kortom de nucleaire wapenwedloop gaat voort, ondanks alle mooie verdragen.

Al met al hopen we heel erg dat we de jury kunnen overtuigen en dat de rechtbank de uitspraak van het internationaal gerechtshof serieus neemt. Dat men accepteert dat een regeringsbeleid niet per definitie geoorloofd is omdat het regeringsbeleid is en burgers het recht, zo niet de verantwoordelijkheid hebben de politiek terug te fluiten. Dat morele overwegingen zwaarder mogen wegen dan de geijkte interpretaties van wetten en dat dit

proces meedoet een beginnetje te maken met het reduceren en hopelijk tenslotte elimineren van kernwapens.

Ik ben blij dat blijkt dat we een aantal wetten en verdragen aan onze kant hebben, maar ik vind het heel moeilijk om van alles uit te pluizen en te ontdekken hoe de tegenpartij diezelfde wet in zijn voordeel kan gebruiken of met een ander wetje weer kan ontkrachten. Want hoewel je met zo'n rechtszaak natuurlijk steeds over wetten moet praten vind ik het eigenlijk diep in m'n hart niet zo bijster interessant wat een aantal hoge piefen ooit bekookstofd hebben en vind ik de morele kant van de zaak vele malen belangrijker dan of we ja of nee baat hebben bij een bepaalde wet.

Het proces zal in Reading gehouden worden, begint 1 september en zal ongeveer drie weken duren. Ondersteuning is erg welkom.

Yolanda Kriek

Voor meer informatie kun je contact opnemen met "steungroep Greenham Common" postbus 7007, 9701 JA Groningen, giften zijn welkom op giro nr. 3446236 in Groningen o.v.v. steungroep Greenham Common. Ook kun je het vrouwenvredeeskamp in Engeland bellen of schrijven: Womens Peace Camp Greenham Common, Yellow Gate, Berkshire RG 196 HN, TEL. 0044-1635-269-109.

En voor de regel napluizers nog een snoepje: Tokyo War Crimes Trial Decision p. 237: "Anyone with knowledge of illegal activity and an opportunity to do something about it is a potential criminal under international law unless the person takes affirmative measures to prevent the commission of crimes."

"NOT GUILTY"

Op 1 september 1997 begon de rechtszaak tegen drie vrouwen van het vrouwenvredeeskamp Greenham Common en mijzelf wegens het toebrengen van "criminele schade" aan de hekken van de kernwapenfabriek Aldermaston in Engeland. Op 2 september doet de jury haar uitspraak: onschuldig. Een verslag.

De rechter opent de zaak met de mededeling dat hij wil dat de jury geïnstalleerd wordt voordat we beginnen. Dit verbaast me omdat de afspraak was dat we de eerste twee dagen zonder jury door ons (de aangeklaagden) ingebracht bewijsmateriaal zouden schiften. De aanklager begint dan ook te pruttelen en zegt dat er, misschien, omstandigheden zijn waardoor de jury niet in gezworen hoeft te worden. De rechter staat er echter op dat eerst de jury de eed aflegt en daarna voor zolang nodig voor het schiften van de bewijslast naar huis zal worden gestuurd. Met verbijstering en ontzag constateer ik dat er wel vijftig potentiële juryleden zijn uitgenodigd. Dat deze hoge opkomst niet overbodig was blijkt al snel. In een korte uitleg geeft de rechter aan dat dit om verschillende redenen een bijzonder

proces is. Ten eerste duurt de normale juryplicht in Engeland twee weken, deze zaak zou wel eens zes weken kunnen gaan duren. Zes? schrik ik. Tot dan toe hadden we gerekend op drie, maximaal vier weken. Verder, aldus de rechter, verdedigen de aangeklaagden zichzelf en zal het Internationaal Recht een belangrijke rol spelen. Ik was erg blij dat te horen, aangezien we nog helemaal niet hadden uitgevochten of het Internationaal Recht en de uitspraak van het Internationaal Gerechtshof gebruikt zouden mogen worden. Het samenstellen van de jury is een belevenis. De klerk heeft kaartjes met de namen, die hij in willekeurige volgorde opnoemt. Elke opgenoemde wordt gevraagd of zij/hij problemen heeft met de lengte van de zaak en of hij/zij zelf werkt of gewerkt heeft in de nucleai-

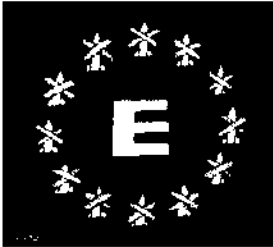
re industrie of bij het ministerie van defensie (MOD), of naaste familie heeft die dat doet of deed. Als de persoon in kwestie zich lang genoeg vrij kan maken en geen directe banden heeft met de nucleaire industrie of het MOD, wordt ons nog gevraagd of we bezwaren hebben tegen het desbetreffende jurylid. Als niet, legt deze de eed af. De eerste is geen probleem, hoewel hij wat moeite heeft met het voorlezen van de eed. De volgende echter, heeft op de oude basis bij Greenham Common gewerkt en valt af. Anderen hebben werk waar ze niet zolang gemist kunnen worden, een geboekte vakantie, een bruiloft, werk bij Aldermaston enzovoort. Met angst en beven zie ik het aantal mogelijke juryleden slinken, terwijl de lege stoelen in de box slechts langzaam opgevuld worden. Uiteindelijk zijn toch alle stoelen bezet. Dan besluit Katrina, een mede-actievoerster, dat ze toch bezwaren heeft tegen een jurylid, een zwangere vrouw. Ze acht de kans op complicaties te groot, waardoor er misschien een jury van maar elf leden over zou blijven. Bovendien maakt ze zich zorgen over het welzijn van de vrouw aangezien zes weken lang elke dag in de rechtszaal zwaar is en er nare gegevens en beelden getoond zouden worden van misvormde baby's en miskramen. (Ik vind dat als zij het zelf denkt aan te kunnen en het wil, we haar niet uit zouden mogen sluiten wegens haar zwangerschap.) De rechter acht het bezwaar gegrond en ontslaat haar van de juryplicht. De stoelendans om de leeg gekomen plaats begint opnieuw en alle juryleden moeten pro forma opnieuw de eed afleggen omdat officieel de hele jury opnieuw gekozen moet worden als er een lid ontslagen wordt.

Nadat de jury op haar zwijgplicht is gewezen, mag ze tot nader order naar huis. De aanklager vraagt om en krijgt een korte pauze, die ruim een uur duurt. Dan dropt hij zijn bom: hij verklaart geen bewijslast tegen ons te zullen aanvoeren. Waarop de rechter de zaak schorst tot de volgende ochtend. Bijna iedereen kijkt dom, verbaasd of geschrokken. Mijn vertaalster zegt spijtig: "het is afgelopen, jammer, ik begon er juist zin in te krijgen." Professor Clark, getuige-deskundige inzake Internationaal Recht, die helemaal uit de VS is komen overvliegen om voor onze zaak te getuigen, begint blij te roepen dat we hebben gewonnen en ons te omhelzen. De klerk probeert ons uit te leggen wat er aan de hand is, onze "supporters" schudden handen, iedereen loopt en praat door elkaar heen het allemaal niet te snappen. De volgende dag maakt iets, maar niet veel duidelijk. De niet-meer-aanklager komt met een verhaal dat althans in mijn ogen een vergezochte smoes is. Het schijnt dat één van degenen die ons heeft opgepakt z'n getuigenverklaring heeft herzien. Wij zouden, achteraf bezien, door een hek zijn gekomen dat op de avond van de actie opstond. Nou heeft géén van ons tijdens het knippen een hek gezien, laat staan dat we erdoor gegaan zijn. Bovendien hebben we allemaal heel duidelijk gezegd schade aan de hekken berokkend te heb-

ben. Er zijn vele foto's van de kapotte hekken en een video. Er zijn bandopnamen van onze stemmen die praten over gaten knippen in de hekken die voorbereidingen op massamoord beschermen. Over het delven van uranium, kankerklusters, lekkage's, ongelukken, de onwettigheid van kernwapens, de plicht van natie's om te ontwapenen, de vergiftiging van de aarde en nog veel meer. We zijn door meerdere personen staande gehouden met de kniptangen in onze bezige handen, op heterdaad betrapt zoals dat heet. Genoeg zou je denken om een solide bewijslast op te kunnen voeren. Doch, door deze herziene getuigenverklaring over het open hek meent de aanklager niet voldoende bewijs meer te hebben. Bovendien zijn er "matters of public interest" die hij alleen met de rechter achter gesloten deuren wil bespreken. De rechter zegt dat het reeds een zeer duur proces is geweest en dat hij ervoor zal zorgen dat de MOD er althans een groot gedeelte van zal moeten betalen! Dat er een vreemd luchtje aan het geheel zit en dat hij verder zal gaan uitzoeken wat. Of wij ook schadevergoeding eisen, wat we natuurlijk doen. Ik krijg ter plekke een naar mijn mening redelijke onkostenvergoeding toegezegd. De jury spreekt ons op instructie van de rechter vrij. Zonder de vasthoudendheid van deze ons duidelijk welgezinde rechter had de jury helemaal de eed niet afgelegd en hadden we geen uitspraak gehad maar een gedropte zaak. Nu is er een officiële juryuitspraak waarop hopelijk in de toekomst verder gebouwd kan worden. In de nabije toekomst, want op 5 januari zullen er weer drie vrouwen voor een jury terecht staan wegens het knippen in de atoomwapenfabriekhekken. Na deze korte sessie in de rechtszaal werden er door een koor uit Wales strijdliederen gezongen, gaven we interviews voor de krant waarbij ik nog dankbaar gebruik kon maken van de (waarschijnlijk door de MOD betaalde) vertaalster en moesten we bijkans eindeloos poseren voor de persfotograaf. Tenslotte was er nog een blij moment toen de MOD onze kniptangen netjes op ons verzoek terug kwam bezorgen op het vrouwenkamp. Het is aan de ene kant fijn dat de aanklager en superieuren blijkaar dachten dat we een goede kans maakten de jury van de rechtmatigheid van onze actie te overtuigen. En-of ze bepaalde onderdelen van onze bewijslast zó bedreigend achten dat ze de nederlaag van het zich terugtrekken aanvaardbaar vonden. Aan de andere kant is het jammer dat we onze bewijslast niet aan de jury hebben kunnen voorleggen. Als deze ons op grond hiervan had vrijgesproken zou de impact groter zijn geweest. Ik ben zéér benieuwd naar de uitslag van het proces in januari en hoop dat deze zaak in elk geval een stapje in de goede richting is geweest.

Yolanda Kriek

EUROBOM SEMINAR VAN 15 JUNI.

Op de vooravond van de Top van Amsterdam, waar het verdrag van Maastricht zou worden herzien, heeft de Werkgroep Eurobom een seminar georganiseerd waarop sprekers uit binnen- en buitenland hun mening gaven over de ontwikkelingen rond kernwapens in Europa in het kader van het Europees Gemeenschappelijk Buitenland en Veiligheid Beleid.

De hoofdspreker op 15 juni, admiraal buiten dienst Sir James Eberle merkte op dat: "de issues nu in Europa zijn die van de transformatie van het voormalige Oost en Centraal Europa naar democratie en markt georiënteerde economieën. Het zijn dus niet defensie zaken, de militaire zaken, welke voorop moeten staan als belangrijkste zaken van vandaag, dat zijn naar ik meen een van de fundamentele fouten gemaakt in het ontwerpen van de NAVO uitbreidingspolitiek. We zijn begonnen om de militaire zaken voor de politieke zaken te stellen."

Met betrekking tot NAVO uitbreiding merkte Sir James op dat "er is, naar ik meen, een sterke behoefte om Rusland te verzekeren dat de NAVO uitbreiding geen bedreiging is." De admiraal riep verder op tot een herziening van het Strategisch Concept in het post Koude Oorlog tijdperk en vond dat: "we moeten, naar ik meen, grotere nadruk leggen op wapenbeheersing" en dat "wapenbeheersing blijkbaar van de Europese agenda af is".

Refererend aan het rapport van de Canberra Commissie merkte Sir James op "dat het gevaar verbonden aan totale eliminatie [van kernwapens] kleiner is dan het gevaar dat het gevolg is als we kernwapens behouden en ik vind dit argument overtuigend".

Volgens de admiraal verminderde het niet meer gericht houden van kernwapens op hun doelen het nucleair gevaar niet en riep op tot verdere maatregelen zoals het van alarm status afhaken van kernwapens die "365 dagen en 24 uur per dag" in alarm status waren en noemde zo'n stap een "echte manier van het reduceren van het nucleair gevaar." Verder vond hij dat Europa het voortouw moest nemen in de discussies welke tot totale nucleaire ontwapening moeten leiden.

Het Bondsdag lid Uta Zapf merkte op dat voor de SPD de Duitse veiligheid werd "gegarandeerd door de transatlantische nucleaire paraplu". Met betrekking tot de rol van kernwapens in Europa stelde zij op dat het nu het moment is hun rol te bediscussieren in de context van een Europees Gemeenschappelijk Buitenland en Veiligheid Beleid. Uta Zapf merkte op dat "zover als ik kan overzien er niemand is in onze Europese regering- en die dit onderwerp werkelijk aangrijpt, het is een soort van taboe en ik denk dat wij als politici, maar ook als mensen die in Europa leven, moeten nadenken over de volgende stappen."

Met betrekking tot Duitse aspiraties op nucleair ontwapeningsgebied: "ondersteuning door de Duitse regering voor de artikel VI verplichtingen van de Kernwapenstaten lijkt nogal retorisch. De sociaal democraten willen dat de Duitse Bondsdag stappen ondersteund voor een ad hoc groep in Genève over algemene nucleaire ontwapening, omdat ik anders denk dat wij in dat veld vastlopen".

Uta Zapf ondersteunde een stap voor stap aanpak en merkte op dat na ratificatie van START II door de Russische staats Doema en verdere stappen met START III een volgende stap kan zijn "dat we over tactische wapens moeten praten en dit is natuurlijk iets dat de NAVO politiek raakt met als gevolg dat het de politiek van Europese landen raakt". Zij riep op tot een hoorzitting in de Bondsdag, vergelijkbaar met die van Australië rond het Canberra Rapport, om advies in te winnen van experts over verdere nucleaire ontwapening.

De Zuid Afrikaanse ambassadeur in Nederland, Carl Niehaus, benadrukte het uitzonderlijke belang van het NPV voor Zuid Afrika. Hij belichte rol welke Zuid Afrika kan spelen tussen de ontwikkelde en ontwikkelingslanden met betrekking tot non-proliferatie. "Zuid Afrika deelt de zorg van de internationale gemeenschap over de verspreiding van nucleaire wapens en ondersteund het concept van een kernwapen vrije wereld". Hij gaf ook een mogelijke weg aan: "Als een land dat vrijwillig de kernwapen optie heeft opgegeven, en daar zijn we heel trots op, staat Zuid Afrika creatie van KernwapenVrije Zones voor, als punt van vertrek om uiteindelijk de wereld van kernwapens te ontdoen." Wijzend naar de recentelijk ingestelde Kernwapen-Vrije Zone in Afrika hoopt hij dat dit "de vestiging van additionele KernwapenVrije Zones in andere delen van de wereld bevordert". Hij benadrukte dat het Zuidelijk Halfrond "met toevoeging van Antarctica meer dan 50% van de landmassa van de aarde" vrij was van kernwapens. Over verdere stappen naar nucleaire ontwapening: "de voortdurende toewijding van alle staten, in het bijzonder de kernwapen staten, aan nucleaire ontwapening en het creëren van een positief klimaat zijn absoluut essentieel".

Jan Hoekema, Tweede-Kamerlid voor D'66 feliciteerde de Zuid Afrikaanse regering met haar gedurfde verandering van een geheime kernwapenstaat naar een "compleet open en transparant niet-kernwapenland. Ik heb de grootste bewondering voor dat proces en ik denk dat het een goed voor-

beeld is voor andere landen, een voorbeeld dat laat zien dat landen met politieke wil hun status kunnen veranderen".

Over de kritiek van Zuid Afrika in de NPV prepcom in April, over de NAVO uitbreiding en de status van nieuwe haar lidstaten "als een soort halfslachtige categorie van kernwapen landen" stelde Hoekema: Zij [de nieuwe lidstaten] zullen geen kernwapens op hun grondgebied hebben, dat kan echter niet geheel worden uitgesloten geef ik toe". Met betrekking tot Europese nucleaire ontwapening denkt hij "... de belangrijkste zorg welke wij moeten hebben in de komende jaren moet zijn nucleaire ontwapening en conventionele ontwapening". Jan Hoekema benadrukte de rol die politici in dit veld kunnen spelen: "Ik denk dat dat een belangrijke overheersende taak is voor politici in het perspectief van conventionele ontwapening".

GEVAAR KERNOORLOG NOG STEEDS AANWEZIG (Persbericht)

Voormalige Nederlandse ambassadeur en directeur internationaal onderzoeksinstituut BASIC bepleiten hernieuwde aandacht voor kernwapens

3 december 1997

".. Na de grote voortgang van het begin van de jaren 80, zijn er de laatste 6 jaar geen nieuwe nucleaire [ontwapenings]verdragen afgesloten" stelde Dan Plesch van de onafhankelijke onderzoeksorganisatie BASIC vast op een persconferentie gehouden op 2 december in Nieuwspoor.

Dan Plesch illustreerde de noodzaak voor nieuwe nucleaire ontwapeningsverdragen met een ernstig incident dat begin 1995 plaatsvond; de nucleaire rakettenstrijdmacht van Rusland was toen, in reactie op de lancering van een Noorse onderzoeksraket, 8 minuten van inzet verwijderd: "Dat betekent in feite dat geheel Nederland 30 minuten verwijderd was van volledige vernietiging."

De persconferentie vormde het begin van een campagne van de Werkgroep Eurobom, om kernwapens opnieuw onder de aandacht van publiek en parlement te brengen. De werkgroep maakt deel uit van een internationaal netwerk actief op het gebied van kernwapen proliferatie. Met de verkiezingen in zicht in mei 1998, reppen de politieke partijen met geen woord over het gevaar van een vernieuwde kernwapenwedloop.

Op de persconferentie werden ook een aantal rapporten gepresenteerd. Daaronder:

- "Nederlandse politiek en kernwapens", een samenvoeging van alle uitspraken en stellingen over kernwapens die de laatste twee jaar door Nederlandse politici zijn gedaan, en aantonen dat het onderwerp op een gevaarlijke manier gekleineerd wordt.

Over Europese defensie en kernwapens: "[nucleaire wapens] kunnen geen Europese wapens zijn in termen van legaal bezit ... omdat dat een schending van het NPV is". Hij hoopt dat "het aanbod van de Franse president betekent dat deze wapens in bezit [en onder controle] van Frankrijk en Brittannië blijven" daarmee de deur open zettend voor een Europese gemeenschappelijke verdediging met 2 nationale kernwapen strijdmachten.

Dirk Jan Dullemond

Bron: Persbericht van 4 juli, Werkgroep Eurobom, p/a Obrechtstraat 43, 3572 EC Utrecht.

Een (engelstalig) verslag van het seminar is op bovenstaand adres ook verkrijgbaar.

- "NAVO nucleaire samenwerking en het NPV" een PENN onderzoeksnotitie die beschrijft hoe de verplichtingen onder het Non-Proliferatie Verdrag worden omzeild door de uitbreiding van de NAVO.
- "De Nederlandse houding t.o.v. nucleaire ontwapening in de VN", een analyse van het stemgedrag van Nederland over kernwapens in de Verenigde Naties

Onder het brede publiek bestaat de indruk als zou het opruimen van kernwapens de hoogste prioriteit hebben van regeringen, NAVO en VN. "De rede voor onze aanwezigheid is dat deze vooronderstelling fout is", aldus Plesch. "Als gevolg van de Nederlandse kernwapen taken en haar steun aan het beleid om als eerste gebruik te maken van kernwapens, is het medeverantwoordelijk voor een internationale politiek die verhindert dat er vooruitgang wordt geboekt in nucleaire wapen beheersing en nucleaire non-proliferatie".

Nederland vormt volgens Dan Plesch een blokkade in het proces naar nucleaire ontwapening door haar nucleair wapenbeleid en ondersteuning van de NAVO "eerste gebruiksoptie" in haar nucleaire doctrine. Hij vroeg zich af hoe de NAVO nucleaire doctrine was te verkopen aan landen die aan hun Non-proliferatie verplichtingen voldeden en afzagen van kernwapens, zoals de voormalige kernwapenmacht Zuid Afrika.

".. de stilte over het kernwapenbeleid betekent in feite dat de modernisering van kernwapens ondanks allerlei fraaie verklaringen rustig doorgaat" zo stelde oud ambassadeur Edy Korthals

Altes en vroeg zich verder af: "Willen wij werkelijk met kernwapens het volgende millennium in?"

Het Nederlandse beleid karakteriseerde hij met: "Nederland heeft hele mooie verklaringen en zet zich ook in binnen zekere regels allerlei fraaie dingen te doen en er aan mee te werken, maar de wezenlijke omschakeling, dat wij naar een kernwapen vrije wereld toe moeten, die heeft niet plaats gevonden"

Concreet stelde Edy Korthals Altes voor: "Maar als in de NAVO het [Strategisch] Concept aan de orde komt en we zijn werkelijk bondgenoten,

dan kunnen wij toch onze vinger opheffen en zeggen: luister eens wij willen ietsjes meer hier over nadenken met elkaar want wij zitten samen met dit probleem".

Hij wees voorts op de al in 1996 verschenen studie van de Australische Canberra Commissie en de verklaring van 60 generaals die dringend pleiten voor nucleaire ontwapening.

Karel Koster: Werkgroep Eurobom, p/a AMOK, Obrechtstraat 43, 3572 EC Utrecht, Nederland, Tel: +31 30 2714376, Fax: +31 30 2714759, E-mail: k.koster@inter.nl.net

BOMMEN BOVEN EUROPA

In Jane's Defence Weekly van 24 september staat een heel klein blokje met interessante en belangrijke informatie. Hier volgt een vertaling:

USAFE'S nucleaire munitie ondersteuning

Een cruciale USAFE missie waar nauwelijks over wordt gesproken is de nucleaire munitie ondersteuning aan de geallieerde strijdkrachten, welke met name betrekking heeft op de B61-5 lichtgewicht (350 kg), met parachute uitgeruste, radar-ontstoken variabele kracht (10-500kT) tactische thermonucleaire bom.

Ondanks post Koude Oorlog reducties, zijn er naarschatting 400 aanwezig in Europa voor tactisch gebruik door een luchtmacht volgens *Jane's Strategic Weapons Systems*. Elke NAVO eenheid uitgerust met een nucleaire aanvalsoverdracht, heeft een USAFE munitie ondersteunings-eenheid (MUNSS, MUNitions Support Squadron) van rond de 130 personen toegewezen gekregen.

Noch de NAVO, noch de VS willen zeggen waar deze nucleaire wapens zich bevinden, de lijst van de MUNSS eenheden geeft echter een indicatie van welke bases het betreft:

- 39ste MUNSS, Balıkesir, Turkije (9th Wing, F-16);

- 52ste MUNSS, Kleine Brogel, België (10th Wing, F-16);
- 402e MUNSS, Rimini, Italië;
- 616ste MUNSS, Ghedi, Italië (6th Wing, Tornado);
- 731ste MUNSS, Araxos, Griekenland (116th Wing, A-7);
- 739ste MUNSS, Akinci, Turkije (4th Wing, F-16);
- 752ste MUNSS, Volkel, Nederland (311/312 Squadron, F-16);
- 852ste MUNSS, Büchel, Duitsland (33th Wing, Tornado).

Daarnaast, wordt verondersteld dat de belangrijkste USAFE bases opslagplaatsen hebben voor nucleaire wapens.

Vertaling Dirk Jan Dullemond
Bron: Jane's Defence Weekly, 24 september 1997, pagina 27 (met dank aan Anke)

NUCLEAIRE OORLOG

Een niet nieuw bericht is het volgende. Op 25 januari 1995 werd vanaf de raketbasis op het Noorse eiland Andoya een onderzoeksraket gelanceerd. Deze raket werd door Russische radar experts aangezien voor een door een Trident gelanceerde raket, gericht op Moskou. Vervolgens werd het ondergrondse hoofdkwartier in Moskou ingeseind en werd zelfs Jeltsin gewaarschuwd. Na ongeveer 12 minuten kwam men tot de ontdekking dat de koers in het geheel niet richting Rusland was en hoefde er dus geen tegenaanval in te worden gezet. De voorbereidingen daartoe waren reeds in volle gang...

Later werd gemeld dat de Noren de Russische ambassade in Oslo netjes hadden geïnformeerd, het bericht was echter nooit in Moskou aangekomen.

Dirk Jan Dullemond

Bron: e-mail van ike@swva.net: "Norwegian rocket > Russian Accident". De bron is Peter Pry, dit incident wordt beschreven in het nog te publiceren boek "War Scare".

SUBCRITISCHE TESTS

Na het afsluiten van het CTBT hebben de Verenigde Staten een aantal zogenaamde subcritische proeven aangekondigd en reeds enkele uitgevoerd. De proeven vallen volgens de VS. niet onder het CTBT en zijn volgens regeringsverklaringen bedoeld om het bestaande arsenaal "veilig" te houden. Bij de proeven worden minieme hoeveelheden plutonium en uranium gebruikt en wordt een kettingreactie zoveel mogelijk vermeden.

In oktober van 1995 kondigde het Department of Energy (DoE) aan in 1996 2 en in 1997 4 subcritische tests te zullen doen. Gedeeltelijk door de nog gaande onderhandelingen over het CTBT in Genève werd deze reeks proeven met een jaar vertraagd. Op 2 juli 1997 werd de eerste proef, genaamd "Rebound" onder auspiciën van het Los Alamos laboratorium gedaan. Een tweede proef, onder auspiciën van het Lawrence Livermore laboratorium, genaamd "Holog" werd op 18 september uitgevoerd.

De volgende aangekondigde proef, "Boomerang" (Los Alamos), wordt begin 1998 gedaan, kort daarna zal het Livermore laboratorium een proef uitvoeren genaamd "Bagpipe". Volgens een woordvoerder van de Nevada Test Site liggen de aangekondigde proeven op schema. Op dit moment worden ondergrondse holten gemaakt vanuit de ondergrondse gang van het "Lyner" complex, waar de eerdere proeven ook zijn gehouden.

Dirk Jan Dullemond

Bron: E-mail van Western States Legal Foundation, 1440 Broadway #550, Oakland CA 94612, USA

DE NIEUWE WAPENS VAN DE PRESIDENT

Volgens defensie analist Bill Arkin zijn "Ondanks plechtige verklaringen, is een breed spectrum van nieuwe nucleaire wapens in ontwikkeling in de Verenigde Staten". Arkin doet deze beweringen in een artikel in de Bulletin of the Atomic Scientists. Het artikel onthult nieuw details over wapenontwikkelingen in het Lawrence Livermore, Los Alamos en Sandia National Laboratory, vermomd onder de naam "Stockpile Stewardship". "Vergeet maar dat "stewardship" gaat over het veiligstellen van een strijdkracht voor adequate afschrikking in een post Koude Oorlog wereld. Onveranderde nucleaire oorlogsplanning, welke vraagt om nieuwe wapens, gaat in het geheim door...."

Het artikel is gebaseerd informatie van het Natural Resources Defense Council, Tri-Valley CAREs en nog 37 aanklagers van het DoE "Stockpile Stewardship program". Er wordt verder gewaarschuwd voor deze grote, ongecontroleerde, DoE en DoD (Department of Defense) programma's, welke voortgaan ondanks herhaalde verzekering van de VS. dat dit niet zo is. De programma's kunnen de geloofwaardigheid van non-proliferatie inspanningen de VS. ondermijnen.

Een greep uit de ontwikkelingen:

- Een opvolger voor de huidige Trident kernkoppen, de Trident raket en de ontwikkeling van een nieuwe onderzeeër.
- aanpassing van de MX kernkoppen (op land gestationeerde raketten met kernkoppen) en strategische bommen.
- nucleaire "zweef" bommen om de tekortkomingen van de B-2 stealth bommenwerper op te heffen.
- een aardoppervlak doorborende bom met ultra lage explosiekracht (B61-11)
- Een kernkop welke met hoogvermogen elektromagnetische straling de elektronische systemen van een land kunnen uitschakelen.

- kernkoppen voor anti-ballistische doeleinden, ontworpen voor het onderscheppen en verbranden van niet-nucleaire ladingen.

Deze programma's gaan door ondanks het CTBT, waarvan het doel is zulk soort ontwikkelingen te stoppen. Tot voorkort hielden wapenbeheersingsgroepen rond de regering het niet voor mogelijk dat de laboratoria van de VS. nieuwe wapens konden ontwikkelen en certificeren zonder kernproeven. Deze hoop is klaarblijkelijk naïef. Volgens Arkin "Bill Clinton zegt dat geavanceerde nieuwe kernwapens niet ontwikkeld worden. Mogelijk moet hij dat nog eens controleren."

De genoemde laboratoria worden gefinancierd door een drastische expansie van de jaarlijkse wapenbudgetten, welke , na hun eerdere post Koude Oorlog afname, waarschijnlijk met 33% toeneemt in de periode 1995-1999 (huidige dollars). Het toekomstig programma zal 60 miljard kosten over een periode van 13 jaar.

Bron: e-mail, 13 november, "US/new weapons/article, Maria Kelley Tri-Valley CAREs, 5720 East Ave. #116, Livermore, CA 94550, USA.

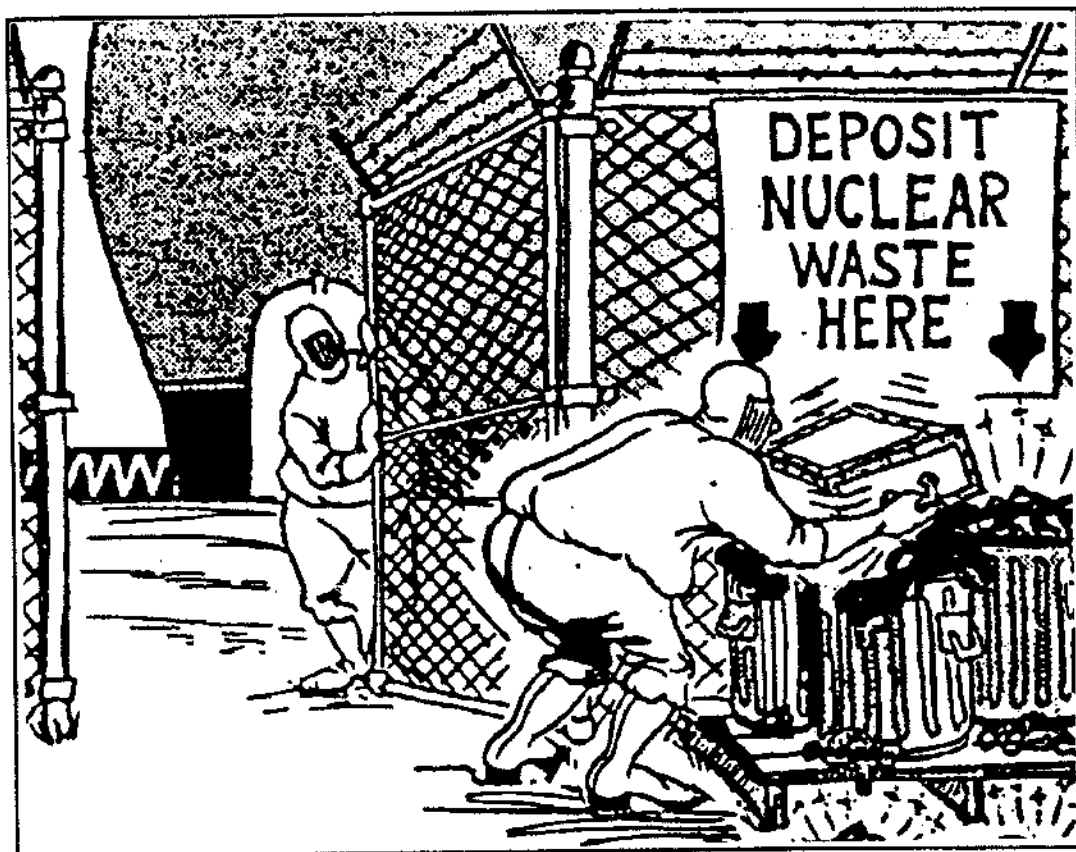
AFVAL VAN URENCO

In KernInfo van November 1995 werd bericht over het mogelijk laten verrijken van verarmd uranium in Rusland. Verarmd uranium is het afval dat overblijft nadat in de Ultra-Centrifuge fabrieken van Urenco uranium is verrijkt. Het afval van de Duitse Urenco fabriek in Gronau wordt opnieuw aan een verrijkingsstap onderworpen in de fabriek van Minatom, de Oeral Elektrochemische geïntegreerde fabriek (ook bekend als Sverdlovsk-44) nabij Novouralsk. Het afval wordt daar verrijkt tot een nivo van 0,71% U-235 (Uranium-235), ongeveer het nivo van U-235 in natuurlijk uranium (mix van U-238 en U-235). In 1996 is meer dan 6000 ton verwerkt. (Nuclear Fuel, 6 Oktober, 1997)

In antwoord op vragen van de Groenen in de Bundestag blijkt dat het afval van deze verrijkingsstap in Rusland zal blijven. (Bundestag-Drucksache 13/8810). De enige gevolgtrekking uit dit hele proces kan dan ook alleen maar zijn dat Urenco zich van haar afvalprobleem aan het ontdoen is, kortom afvalexport. Immers, de verrijkingsstap zal slechts een minieme vermindering van het afval opleveren.

Dirk Jan Dullemond

Bron: E-mail van Peter Diehl, WISE Uranium Project, Am. Schwedenteich 4, D-01477 Arnsdorf, Duitsland

KERNINFO

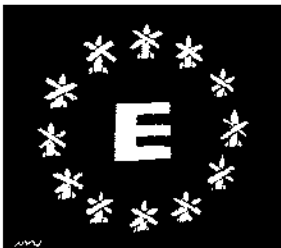
Informatieblad over KERNEBEWAPENING, KERNEENERGIE en KERNINDUSTRIE, verschijnt 6keer per jaar; jaargang 5, nummer 3 - december 1997 / januari 1998 ISSN 1384-0002

KERNINFO werd geproduceerd door de redactie i.s.m.

- de Nederlandse Kernstop Coalitie, p/a Herenstraat 9, 6701 DG Wageningen, tel. 0317 423481, fax: 0317 423588, e-mail epp92@antenna.nl
- en
- stichting Laka documentatie en onderzoekscentrum kernenergie Katelhuisplein 43, 1054 RD Amsterdam, tel: 020 6168294, fax: 020 6892179, e-mail laka@laka.antenna.nl

Aan dit nummer werkten mee:

Dirk Jan Dullemond, Rob Green, Karel Koster, Yolanda Kriek

Voor meer informatie over de Werkgroep Eurobom en over Eurouke Bulletin:**Werkgroep Eurobom**

p/a AMOK
Obrechtstraat 43
3572 EC Utrecht
Nederland
Tel: +31 30 2714376
+31 30 2722594
Fax: +31 30 2714759
E-mail: k.koster@inter.nl.net

Logo: Len Murnik

Voor meer informatie over de WISE en het Wise news Communiqué:

wise

**World Information Service on Energy/Service Mondial d'Information sur l'Energie/
Weltweiter Energie Informationsdienst/Servizio Mondiale d'Informazione Energetica/
Servicio Mundial de Información sobre la Energía**

WISE International
P.O. Box 18185
1001 ZB Amsterdam
The Netherlands

Tel: +31-20-612 6368
Fax: +31-20-689 2179
E-mail: wiseamster@antenna.nl
URL: <http://www.manit-wise>

Vision: Katelhuisplein 43
1054 RD Amsterdam
Postbank: 40 88 285
Bank: +1 43 53 279

WISE NEWS COMMUNIQUE

Wise International, Postbus 18185, 1001 ZB Amsterdam; tel. 020-6126368, fax: 020 6892179, E-mail: wiseamster@antenna.nl